

Det er de gamle vassdragsgrensene som gjelder. Disse er ikke de samme som grensene for vannområdene i Haldenvassdraget og Morsa. Det stilles foreløpig ikke krav til kystbekkene som drenerer direkte til kysten.

Vassdragene har store utfordringer knyttet til forurensning, og det er derfor satt vilkår for å motta produksjonstilskudd. Vilkårene gjelder for alt areal som har avrenning til et av vassdragene, og kun for dette arealet. Det vil også si at regelen om minst 60 % som gras, stubb, direktesådd høstkorn eller tilsvarende plantedekke kun gjelder for den delen av foretakets areal som har avrenning til et av de aktuelle vassdragene.

Forskriften gjelder for alle typer kulturer, men er utarbeidet hovedsakelig med tanke på kornarealene. For radkulturer der jordarbeiding etter høsting ikke fører til økt erosjon eller næringsstoffavrenning (f. eks. etter potet når jorda er svart og oppkjørt), er det fremdeles mulig å jordarbeide etter høsting. Forskriftens formål må likevel oppfylles.

§ 2 Vilkår

For å motta produksjonstilskudd skal, i tillegg til vilkårene i forskrift for produksjonstilskudd i jordbruket, følgende vilkår være oppfylt:

§ 2 a)

Arealer med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4) skal ikke jordarbeides om høsten. Lett høstharving tillates likevel til høstkorn på arealer som ikke er omtalt i bokstav b, c og d.

Med stor eller svært stor erosjonsrisiko refereres det til Norsk institutt for skog og landskap sin inndeling i erosjonsrisikoklasser i digitalt jordsmonnskart. I utgangspunktet bør man ta hensyn til erosjonsklassene når man deler opp skiftene. Dersom mindre enn 10 % av et skifte er av en annen erosjonsklasse enn resten, kan imidlertid hele skiftet betraktes å være i den klassen hoveddelen av skiftet er i. Er det for eksempel en liten snipp av et skifte som er erosjonsklasse 3 mens resten av skiftet er 1 og 2 kan dette skiftet pløyes om høsten. (Forutsatt at det ikke utgjør mer enn 40 % av det totale arealet foretaket driver.)

Direktesådd høstkorn regnes ikke som jordarbeiding såfremt det ikke brukes redskap som utfører jordarbeidning samtidig. Se § 3 for definisjon av lett høstharving og § 4 for muligheter for dispensasjon.

§ 2 b)

Erosjonsutsatte forsenkninger (dråg), skal ikke jordarbeides om høsten. Dersom tilgrensende arealer pløyes om høsten skal drågene ha permanent grasdekke. Drågene skal tegnes inn på miljøplankart etter forskrift 15. januar 2003 nr. 54, om miljøplan.

Grasdekt vannvei er en svært god erosjonsbeskyttelse, og dette tiltaket anbefales i alle dråg der det blir tydelige erosjonsspor. I henhold til forskriften er kravet om at dråget skal ha permanent grasdekke knyttet til at arealet rundt pløyes. Når arealet ikke pløyes er kravet at drågene skal ligge i stubb. Det er ofte nødvendig med noe bredere sone, men minimumsbredden skal være 6 meter.

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

På arealer som bare pløyes enkelte år må den grasdekte vannveien likevel være varig. Dette er nødvendig for at grasdekket skal være så godt etablert at det beskytter tilstrekkelig de årene arealet pløyes.

Det er altså tillatt å pløye lite og middels erosjonsutsatt jord (erosjonsklasse 1 og 2) dersom man har grasdekt vannvei i dråg, og buffersone langs bekk.

Det er det enkelte foretak som er ansvarlig for å kartlegge sine erosjonsutsatte dråg (jmf. Forskrift om miljøplan). Det er likevel slik at det graver litt ulikt fra år til år. På arealer hvor det er usikkert om det blir konsentrert overflateavrenning, og dermed graving, skal det anlegges grasdekt vannvei snarest mulig etter at tydelige erosjonsspor er observert. Erosjonsspor som er minst 20 cm dypt defineres som tydelig i denne sammenhengen. Det kan være nødvendig at kommunen befarer/kontrollerer dette ekstra i aktuelle områder. Se også kommentarer til § 3 definisjoner.

§ 2 c)

Arealer som er flomutsatt, skal ikke jordarbeides om høsten. Arealer som er flomutsatt skal tegnes inn på miljøplankart etter forskrift 15. januar 2003 nr. 54 om miljøplan.

Med flomutsatte arealer menes arealer som kan oversvømmes ved en 5-årsflom. Gårdbrukerne avmerker flomutsatt areal på kartet som vedlegges søknad om Regionale miljøtilskudd, men kommunen må vurdere om det som er tegnet inn stemmer. Se også kommentarer til § 3 definisjoner.

§ 2 d)

Det skal være tilfredsstillende buffersone mot alle vassdrag som mottar avrenning fra jordbruksarealer.

Med vassdrag menes: Innsjøer, elver, bekker og åpne grøfter. Dette omfatter ikke: Avskjæringsgrøfter fra skog, gårdsbrønner, lukkede kanaler/grøfter når disse er tilstrekkelig dimensjonert og åpne grøfter på profilert myr. Kravet om buffersoner langs vassdragene gjelder for alle kulturer, også for grønnsaker og andre radkulturer. Se også kommentarer til § 3 definisjoner.

§ 2 e)

Minst 60 % av foretakets fulldyrkede areal som ligger innenfor vassdragets nedbørfelt skal overvintre med plantedekke tilsvarende gras, stubb eller direktesådd høstkorn.

Plantedekke som godkjennes er i utgangspunktet gras, stubb og direktesådd høstkorn. Med stubb menes i denne sammenhengen korn, oljevekster, erter, korn med gjenlegg, grønngjødsling og grønnfôrvekster sådd med liten radavstand, og der bare overjordiske deler høstes. I tillegg regnes jordbær som en kultur med tilsvarende plantedekke. Potet og grønnsaksareal kan ikke regnes som tilstrekkelig plantedekke. Dersom det sås fangvekst etter tidlig høsting av grønnsaker slik at det blir et godt beskyttende plantedekke før vinteren, kan arealet likevel inngå i de 60 % .

Det regnes ikke som direktesådd høstkorn dersom såmaskinen har montert på ekstra jordarbeidingsutstyr.

Målet er at ca 80 % av arealet skal ligge i gras, stubb eller tilsvarende plantedekke. På grunn av praktiske forhold rundt skifteinndeling vil et krav om 80 % i stubb eller gras, i praksis være nærmest et

totalt pløyeforbud. Når kravet er minst 60 % på alle bruk alle år regner vi med at areal med tilstrekkelig plantedekke blir tilnærmet 80 % samlet for hele nedbørfeltet.

For foretak som nærmer seg 40 % pløyd areal bør det settes opp en oversikt over arealet og regnes mer nøye på dette. Her kan kommunen be om miljøplankart som dokumentasjon. På miljøplankartet skal både arealer med gras, andre vekster, og hvilken jordarbeiding som er planlagt utført tegnes inn.

Se § 4 for muligheter for dispensasjon.

§ 3. Definisjoner

Erosjonsutsatte forsenkninger/dråg er arealer der det forekommer konsentrert overflateavrenning som gir tydelige erosjonsspor dersom arealet ikke har noen erosjonsbeskyttelse.

Det er det enkelte foretak som er ansvarlig for å kartlegge sine erosjonsutsatte dråg (jmf. Forskrift om miljøplan). Erosjonsspor som er minst 20 cm dype defineres som tydelig i denne sammenhengen. Det skal sås til med varig gras i hele dråget, ikke bare der erosjonssporene er dypere enn 20 cm.

Flomutsatte arealer er arealer som kan oversvømmes ved en 5-års flom.

Med flomutsatte arealer menes arealer som kan oversvømmes ved en 5-årsflom. Gårdbrukerne avmerker flomutsatt areal på kartet som vedlegges søknad om Regionale miljøtilskudd, men kommunen må vurdere om det som er tegnet inn stemmer.

Der det er stor usikkerhet om hva som oversvømmes av en 5-års flom bør kommunen ta en dialog med gårdbrukeren og komme til enighet om hvilket areal som skal betraktes som flomutsatt. Arealene som vil oversvømmes av en 5-års flom er mer enn det som oversvømmes hvert år, men mindre enn det som oversvømmes når det er storflom. Flomutsatt areal er det samme fra år til år. Areal som får tilskudd fordi det er flomutsatt er dermed også flomutsatt i denne sammenhengen.

Tilfredsstillende buffersoner langs vassdrag skal i tillegg til 2 meter naturlig vegetasjon (jf. forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket), bestå av varig vegetasjon (gras i engomløp, busker eller trær) med minimum 6 meters bredde, eller gjennom vinteren være stubbareal med minimum 20 meters bredde.

Avstand fra bekk skal måles på samme måte som i produksjonstilskuddet. Dersom det er et belte med naturlig vegetasjon som er 8 meter eller bredere er dette tilstrekkelig til å oppfylle forskriftens krav. Når beltet med naturlig vegetasjon er smalere må det suppleres med gras eller stubb. Når det suppleres med gras skal bredden totalt være 8 meter fra bekk. Når det suppleres med stubb skal bredden i utgangspunktet være 20 meter. Når deler av sonen er naturlig vegetasjon teller hver meter naturlig vegetasjon som 2 meter stubb. Det vil si at har du en 5 meter bred sone med naturlig vegetasjon behøver du bare å supplere med 10 meter stubb (2x5 meter naturlig vegetasjon = 10 meter stubb) for å tilfredsstille kravet.

Lett høstharving skal ikke være dypere enn 10 cm og harvingen skal foretas snarest mulig etter tresking.

Lett høstharving er en lett harving som gjøres for å blande halm og jord for å få en raskere nedbryting og for å få spillkorn til å spire. Dersom det harves dypere enn 10 cm og det er mindre enn 30 % halm i overflaten kan det ikke lenger regnes som lett høstharving.

§ 4 Dispensasjon og klage

Kommunen kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet i § 2 bokstav a og e etter retningslinjer utarbeidet av Fylkesmannen. Vedtak fattet av kommunen kan påklages til Fylkesmannen.

Det er bare kravene i § 2 bokstav a og e det kan gis dispensasjon fra. Kravene som gjelder flomutsatt areal, vannførende dråg og buffersoner langs vassdrag kan det ikke dispenseres fra. Ved alle dispensasjoner er det viktig at forskriftens intensjon oppfylles. Det bør stilles vilkår for dispensasjonen i hver enkelt sak som sikrer dette.

Det presiseres at det bare er i særlige tilfeller at det skal gis dispensasjon. I 2009 skal det sendes kopi av alle dispensasjoner som behandles i kommunene til Fylkesmannen.

Det er to situasjoner som på et generelt grunnlag vil gi mulighet for dispensasjon, uten at det går på bekostning av forskriftens formål.

- For bruk som driver helt plogfritt kan det gis dispensasjon fra § 2e til å høstharve mer enn 40 % av arealet.
- For bruk som er mindre enn 100 dekar, kan det gis dispensasjon fra § 2e slik at forskriftens krav oppfylles, for eksempel over en fireårs periode.

Andre tilfeller der det i enkeltår kan være aktuelt med dispensasjoner er blant annet:

- Uforutsette problemer i forhold til å pløye ned husdyrgjødsel. Dersom dette er et gjentakende problem må det gjøres avtale med andre for å pløye ned gjødsel, eller gjødsellageret må utvides.
- Økologiske drift – det er ikke automatisk dispensasjon for de som driver økologisk. Dersom det oppstår problemer enkelte år med å oppfylle forskriftens krav, bør kommunen være behjelpelig med å finne en løsning. Forskriften skal ikke være til hinder for at det drives økologisk.
- Såkorndyrking – det er ikke noen automatisk dispensasjon for de som dyrker såkorn. I de tilfellene det er helt nødvendig å gjøre jordarbeiding som går utover forskriftens krav for å oppfylle kontrakten, skal det vurderes om det bør gis dispensasjon. Det er i utgangspunktet bare for høstkorn det er aktuelt med dispensasjon, selv om det dyrkes såkorn.

Søknadsfristen for dispensasjon er den samme som for RMP-tilskudd. Søknaden skal være skriftlig begrunnet og sendes kommunen.

Klage

En dispensasjonssøknad behandles som et enkeltvedtak, og kan påklages. Klagen skal sendes til kommunen. Kommunen skal vurdere om de finner grunn til å imøtekomme klagen. Dersom klagen imøtekommes, sender kommunen vedtaket til søkeren. Kommunen sender kopi av vedtaket til Fylkesmannen. Dersom kommunen mener at klagen ikke kan imøtekommes, forbereder kommunen klagen og sender den til FMLA for endelig avgjørelse. Alle relevante saksdokumenter skal vedlegges klagen.

§ 5 Opplysningsplikt og kontroll

Foretak som omfattes av denne forskriften plikter å gi alle nødvendige opplysninger som kommunen, Fylkesmannen eller den Fylkesmannen gir slik myndighet til krever.

Kontroll etter denne forskriften gjennomføres av kommunen, eller den Fylkesmannen gir slik myndighet til.

Fylkesmannen trekker ut 10 % av foretakene som omfattes av denne forskriften til kontroll. I tillegg til 5 % som trekkes ut til ordinær RMP-kontroll (forskriften skal også kontrolleres på disse), trekker Fylkesmannen ut 5 % ekstra. Det er viktig med ekstra oppfølging i starten og kontrollene er hovedsakelig ment for å veilede og korrigere. Særlig gjelder dette for de kravene som er nye i 2009. Det er også viktig at det man ser blir tatt tak i og kommentert selv om det ikke er omfattet av kontroll. Alle henvendelser som kommer om mulige brudd på forskriften bør følges opp av landbruksforvaltningen i kommunen. Kontrollen skal foretas av kommunen.

§ 6 Avkorting

Brudd på vilkårene i denne forskriften kan medføre avkorting i produksjonstilskuddet og tilskudd til regionale miljøtiltak, jf. forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 12 - § 14, og forskrift av 28. april 2009, nr. 480 om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, Østfold § 12 eller forskrift av 29. juni 2006 nr. 948 om tilskudd til regionale miljøtiltak for landbruket Oslo og Akershus § 9.

Denne forskriften er hjemlet i § 8, tredje ledd i Produksjonstilskuddsforskriften. Forskriften supplerer de miljøkrav som er nevnt i § 8. Det fremgår av SLF sitt rundskriv 31/09 at miljøkravene i § 8 må være oppfylt for å få fullt produksjonstilskudd. Fylkesmannen viser til rundskriv 31/09 (kommentarer til reglene om produksjonstilskudd i jordbruket) og rundskriv 32/09 (saksbehandlingsrundskrivet) når det gjelder nærmere retningslinjer for hvordan et eventuelt tilbakehold eller avkorting av tilskuddet skal behandles.

Det er overlatt til kommunens skjønn å fastlegge beløpets størrelse. Skjønnen må holde seg innenfor de alminnelige forvaltningsmessige rammer som gjelder for utøvelse av offentlig myndighet – også tilskuddsmyndigheten. Det betyr at det bare kan eller avkortes for den delen av tilskuddet som søker ikke er berettiget til å motta. Søker er ikke berettiget når vilkår for å motta tilskudd ikke er oppfylt. I forhold til produksjonstilskuddet kan søkeren være berettiget fordi flere av vilkårene er oppfylt selv om et eller flere av miljøkravene ikke er oppfylt. Det er vanskelig å ta stilling til riktig omfang av trekket. Vedtak om tilbakeholdelse eller avkorting av tilskudd som er fattet av kommunen, kan påklages til Fylkesmannen.

§ 7 Tilbakebetaling

Dersom foretaket, som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften har mottatt en tilskuddsutbetaling som ikke er berettiget, kan den uberettigede utbetalingen kreves tilbake fra mottakeren eller motregnes i senere produksjonstilskudd, jf. forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 14 tredje ledd og i regionalt miljøtilskudd, jf. forskrift 28. april 2009 nr. 480 om tilskudd til regionale miljøtiltak for jordbruket i Østfold §12 eller forskrift 29. juni 2006 nr. 948 om tilskudd til regionale miljøtiltak for landbruket Oslo og Akershus §10.

Når det gjelder nærmere retningslinjer for dette vises til rundskriv 60/07 Retningslinjer for saksbehandling ved feil utbetalt tilskudd eller erstatning.

§ 8 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 2. juli 2007 nr 804 om krav til jordarbeiding og miljøtiltak i nedbørtelt til særlig utsatte vassdrag, Akershus og Østfold.

Forskriften har ikke tilbakevirkende kraft. Det innebærer at tiltak som skulle vært sådd/anlagt i vår, før forskriften trådte i kraft, først vil bli krevd fra og med våren 2010. Dette gjelder grasdekt vannvei. Det skal også høsten 2009 være buffersone langs alle bekker gjennom vinteren. Dersom det ikke er anlagt grasdekt buffersone mot bekk må det i høst settes igjen 20 meter med stubb.

Med hilsen

Trond Løfsgaard
underdirektør

Tone Aasberg
rådgiver

Godkjent og ekspedert i papirform uten underskrift.